

Revistă lunară de cultură creștină

VESTITORUL

Editată de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, Oradea

Oradea, 27 iulie-august

Seria I, Anul XXIX, Nr. 1-2 (201-202), 2010

NOUA BISERICĂ DIN BĂDĂCIN

Din sumar:

Alocuțiunile Papei Benedict al XVI-lea la Rugăciunea *Angelus*- pag. 3;

Există Dumnezeu? - pag. 6;

Iuliu Maniu - mai aproape de Bădăcin cu o biserică! - pag. 12-19.

COMUNICAT

Biserica din Bocșa a fost retrocedată greco-catolicilor

În urma unei executări silite, în dimineața zilei de 1 iulie 2010, Parohia Greco-Catolică Bocșa (SJ) a reintrat în deplina posesie a bisericii greco-catolice din localitate. Executarea a avut loc cu ajutorul jandarmeriei, deși exista o sentință definitivă și irevocabilă care obliga Parohia Ortodoxă să restituie biserica în deplină posesie și proprietate Parohiei Greco-Catolice ca proprietar de drept. Recursul la instanță și executarea silită s-au datorat faptului că, în prealabil, reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române au refuzat propunerile de colaborare cu partea greco-catolică.

Biserica greco-catolică din localitate a fost confiscată de comuniști în 1948 și dată în folosința Bisericii Ortodoxe Române. După reînființarea Parohiei Greco-Catolice din Bocșa, după 1989, aceasta a solicitat de mai multe ori să folosească biserica alternativ, propuneri respinse de partea ortodoxă.

Celebrarea alternativă în lăcașurile de cult greco-catolice confiscate de comuniști este o soluție practică propusă de Biserica Greco-Catolică, astfel încât nici o comunitate religioasă – ortodoxă și greco-catolică – să nu se roage în locuri improprie. În cazul Bocșa, de la reînființare, Parohia Greco-Catolică și-a celebrat serviciile religioase într-o capelă improvizată.

După decizia definitivă și irevocabilă, Parohia Greco-Catolică Bocșa a propus din nou, în luna mai 2010, părții ortodoxe celebrarea alternativă în biserica greco-catolică. Propunerea a fost respinsă iar pe motiv că "biserica este a majorității". În consecință, greco-catolicii au apelat la executarea silită pentru a intra în propria biserică.

Odată intrată în posesia bisericii, Parohia Greco-Catolică Bocșa, așa cum a promis, a reafirmat disponibilitatea de a-și oferi lăcașul de cult, pentru celebrări alternative, comunității ortodoxe. De data aceasta propunerea greco-catolică a fost acceptată de reprezentanții Bisericii Ortodoxe. Astfel, în cursul zilei de 1 iulie 2010, în cadrul unei întâlniri la sediul Prefecturii Sălaj, Parohia Ortodoxa Bocșa a semnat un protocol cu Parohia Greco-Catolică pentru folosirea alternativă a bisericii greco-catolice din localitate.

Protocolul prevede, printre altele, timpii de folosire a bisericii, împărțirea cheltuielilor de întreținere, folosirea obiectelor de cult, și e valabil 30 de zile. În această perioadă, Parohia Ortodoxă s-a angajat că va retrage procesul prin care solicită 600.000 RON ca despăgubiri pentru investițiile făcute în biserică. După cele 30 de zile se va semna un nou protocol, pentru o perioadă mai lungă, în fața notarului.

Considerăm că, prin retrocedarea bisericii greco-catolice din Bocșa proprietarului de drept, s-a făcut un act de reparare a nedreptății comise în 1948 de regimul comunist împotriva Bisericii Greco-Catolice, nedreptate care a afectat și comunitatea greco-catolică din această localitate. În același timp, prin folosirea alternativă a lăcașului de cult greco-catolic, credincioșii ortodocși din Bocșa vor putea continua să aducă, după propria conștiință, lauda lui Dumnezeu într-un loc potrivit pentru celebrarea serviciilor divine.

Credem că o astfel de atitudine frățească, de respect și considerare față de nevoile pastorale ale celuilalt, e benefică pentru toți și e o mărturie vie că ortodocșii și greco-catolicii pot trăi în bună conviețuire unii cu alții. Sperăm că acest caz să fie luat ca exemplu de soluționare practică, în favoarea tuturor, în atâtea alte cazuri în care greco-catolicilor li se refuză accesul în biserica confiscată, fiind obligați de situație să se roage afară, sub cerul liber, în capele improvizate sau în alte locuri improprie.

Duminică, 4 iulie 2010, va avea loc prima Liturghie greco-catolică în biserica din Bocșa după 62 de ani.

Parohia Greco-Catolică Bocșa

VESTITORUL

P.S.S. Virgil Bercea: Președinte

Redacția și administrația:

Pr. Olimpiu Todorean: redactor coordonator,

Ioan F. Pop: secretar de redacție.

Colaboratori:

Otilia Bălaș, Nicolae Costruț, pr. Ioan Erdeli, Maria-Mirela Filimon, Silvia Pantîș.

Adresa:

410210 - Oradea, str. Ep. Mihai Pavel, 4;

Tel: 0259.436.492; Fax: 0259.430.509;

E-mail: olimpiu35@yahoo.it; Tel: 0722.450.013

Abonamente: Alexandru Toma

Str. Borsecului Bl. X16, Ap. 30

Tel: 0259.472.823; 0741.933.193

Difuzare: Claudiu Boda

Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8

410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

I.S.S.N. 1454 - 8526

Alocuțiunile Papei Benedict al XVI-lea la Rugăciunea *Angelus*

Să ne oprim din activitățile zilnice pentru a asculta Cuvântul

19.07.2010

Iubiți frați și surori!

Ne aflăm deja în inima verii, cel puțin în emisfera nordică. Este timpul în care școlile sunt închise și în care sunt concentrate cele mai multe concedii. Chiar și activitățile pastorale din parohii sunt reduse, și eu însumi mi-am suspendat audiențele pentru o perioadă. Este așadar un moment favorabil pentru a pune pe primul loc ceea ce este cu adevărat cel mai important lucru în viață, adică ascultarea Cuvântului lui Dumnezeu. Evanghelia din această duminică ne amintește aceasta prin intermediul celebrului episod al vizitei lui Isus în casa Martei și a Mariei, relatat de Sf. Luca (10,38-42).

Marta și Maria sunt două surori; ele au și un frate, Lazăr, care, însă, nu apare în acest episod. Isus trece prin satul lor și – ne spune textul – Marta îl primește în casa ei (cf. 10,38). Acest detaliu ne ajută să înțelegem că, dinte cele două surori, Marta este cea mai mare, cea care conduce casa. Într-adevăr, după ce Isus intră în casă, Maria se așează la picioarele Lui și îl ascultă, în timp ce Marta este complet prinsă în slujirea multă, care i se cuvine fără îndoială oaspetelui excepțional. Ni se pare că vedem scena: o soră este foarte ocupată și cealaltă este absorbită de prezența Învățătorului și de cuvintele Lui. După un timp, Marta, evident nemulțumită, nu mai rezistă și protestează, simțind totodată că are dreptul să îl critice pe Isus: „Doamne, nu-ți pasă că sora mea m-a lăsat singură să servesc? Spune-i să mă ajute!” Într-adevăr, Marta ar vrea să îl învețe pe Învățător! Dar Isus, cu mult calm, răspunde: „Marta, Marta – și acest nume repetat exprimă afecțiune – pentru multe te mai îngrijești și te frământă, însă un lucru este necesar: Maria a ales partea cea bună, care nu-i va fi luată” (Luca 10,41-42). Cuvântul lui Cristos este clar: nu este vorba de desconsiderarea vieții active, și cu atât mai puțin a ospitalității generoase; ci ne amintește clar faptul că unicul lucru care este cu adevărat necesar este altul: ascultarea Cuvântului Domnului; și Domnul era acolo în acel moment, prezent în persoana lui Isus! (...)

Iubiți prieteni, după cum am spus, acest pasaj evanghelic este foarte important în perioada vacanței, deoarece ne reamintește faptul că persoana umană trebuie să lucreze, trebuie cu siguranță să se implice în problemele casnice și profesionale, dar are nevoie înainte de toate de Dumnezeu, care este lumina interioară a iubirii și adevărului. Fără iubire, chiar și cele mai importante activități își pierd valoarea și nu aduc bucurie. Fără o profundă semnificație, tot ceea ce facem se reduce la activism steril și dezordonat. Și cine ne dă iubirea și adevărul dacă nu Isus Cristos? Să învățăm așadar, fraților, să ne ajutăm unii pe alții, să cooperăm, dar înainte de toate să alegem împreună partea cea bună, care este și va fi întotdeauna cel mai mare bine al nostru.

Omule înțelept își pune încrederea în Domnul, nu în bogății

1.08.2010

Iubiți frați și surori,

În aceste zile are loc pomenirea liturgică a mai multor sfinți. Ieri l-am amintit pe Sf. Ignațiu de Loyola, fondator al Societății lui Isus. El a trăit în secolul al XVI-lea, și s-a convertit citind viața lui Isus și viețile sfinților în timpul unei lungi spitalizări din cauza unei răni primite în bătălie. A fost atât de impresionat de acele pagini, încât a decis să îl urmeze pe Domnul. Astăzi îl pomenim pe Sf. Alfons Maria de Liguori, fondator al Redemptoriștilor, care a trăit în secolul al XVI-lea și a fost proclamat patron al confesorilor de către Venerabilul Papă Pius al XII-lea. A conștientizat faptul că Dumnezeu ne vrea pe toți sfinți, pe fiecare după propria stare de viață, în mod evident.

În această săptămână liturgia ni-l propune, apoi, pe Sf. Eusebiu, primul Episcop de Piemont, curajos apărător al divinității lui Cristos, și, în fine, figura Sf. Ioan Maria Vianney, Parohul de Ars, care a călăuzit prin exemplul său Anul Preoției recent încheiat; mijlocirii lui îi încredințez din nou pe toți păstorii Bisericii. Angajamentul comun al acestor sfinți a fost acela de a salva sufletele și de a sluji Biserica fiecare cu propria carismă, contribuind la reînnoirea și îmbogățirea ei. Acești oameni au dobândit „o inimă înțeleaptă” (Psalm 89,12), adunând ceea ce nu se strică și renunțând la ceea ce este iremediabil schimbător în timp: puterea, bogăția și puterile efemere. Alegându-l pe Dumnezeu au avut tot ceea ce le era necesar, pregustând încă din viața pământească eternitatea (cf. Ecclesiastul 1-5).

În Evanghelia din această duminică, învățătura lui Isus privește tocmai adevărata înțelepciune și este introdusă de întrebarea unuia din mulțime: „Învățătorule, spune-i fratelui meu să împartă moștenirea cu mine” (Luca 12,13). Isus, răspunzând, îi avertizează pe ascultători cu privire la dorirea bunurilor pământești prin parabola bogatului nebun, care, adunând pentru sine o recoltă abundentă, a încetat să mai lucreze, și a început să își consume bunurile distrându-se și iluzionându-se chiar că poate alunga moartea. Însă Dumnezeu i-a spus: „Nebunule, chiar în noaptea aceasta ți se va cere sufletul; iar cele pe care le-ai pregătit ale cui vor fi?” (Luca 12,20). Omul nebun din Biblie este acela care nu vrea să își dea seama, din experiența lucrurilor vizibile, că nimic nu durează pentru totdeauna, ci totul trece: tinerețea și forța fizică, bunurile și puterea. A face să depindă propria viață de realități atât de trecătoare este, așadar, nebunie. Omul care își pune încrederea în Domnul, însă, nu se teme de adversitățile vieții, și nici de realitatea inevitabilă a morții: este omul care a dobândit „o inimă înțeleaptă”, asemenea sfinților. (...)

Prof. drd. Ioan MĂRCULEȚ
Dr. Cătălina MĂRCULEȚ

Credincioșii greco-catolici din Transilvania în prima jumătate a secolului XX

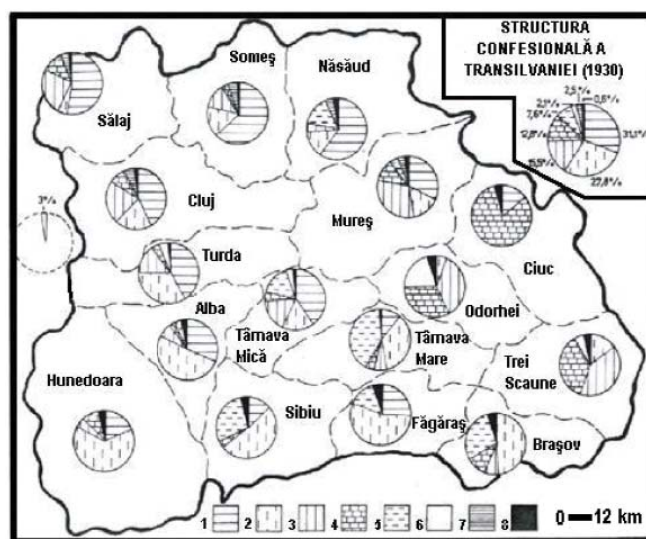
În Transilvania, provincie istorică situată în partea centrală a României, procesul creștinării populației autohtone a început încă din primele secole ale erei noastre, iar varietatea comunităților etnice de aici (români, maghiari, secui, sași ș.a.) a determinat o diversitate de confesiuni. Cucerirea ei de către Imperiul Habsburgic (sec. XVII) a generat scindări în organizarea confesională a românilor din principat. Astfel, în intervalul 1697-1700, în urma promisiunilor Curții de la Viena care vizau acordarea unor drepturi politice și naționale, o parte a Bisericii Române din Transilvania s-a unit în credință cu Biserica Romei. Românii uniți (greco-catolici) își păstrau sărbătorile, obiceiurile, ritul și adoptau cele patru puncte stabilite la Conciliul de la Florența (1439)¹.

În anul 1900, așa cum rezultă din datele furnizate de lucrarea „*Dicționarul numirilor de localități cu populațiune românească din Transilvania, Banat, Crișana și Maramurăș*”²), în provincie locuiau aproximativ 610.000 de greco-catolici (peste 50% din credincioșii Bisericii Române Unite). Aceștia erau grupați într-un număr mai mare de comunități locale în județele Solnoc-Dăbâca (194 parohii și 109 filii), Cojocna (148 parohii și 52 filii), Turda-Arieș (99 parohii și 25 filii), Hunedoara (94 parohii și 48 filii), Târnava Mică (82 parohii și 27 filii), Mureș-Turda (75 parohii și 60 filii) și Bistrița-Năsăud (59 parohii și 23 filii).

În primul deceniu al sec. XX, în anul 1910, în Transilvania s-au declarat greco-catolici 691.896 persoane (27,9% din locuitorii provinciei). Majoritatea erau cuprinși în cadrul Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Făgăraș și Episcopiei de Gherla și într-o mică măsură în eparhiile de Oradea (cei din nord-vestul provinciei) și Lugoj (cei din sud-vest). Sub raportul repartției teritoriale, ponderi peste media provinciei se înregistrează în județele Solnoc-Dăbâca (62,1%), Bistrița-Năsăud (55,5%), Cojocna (51,8%), Alba-Inferioară (37,8%), Târnava Mică (35,7%), Făgăraș (25,7%), Mureș-Turda (24,2%) și Hunedoara (18,8%)³.

După Unirea Transilvaniei cu România, în 1918, cadrul legislativ creat de regimul democrat din perioada interbelică – libertatea absolută de conștiință fiind asigurată de Constituția din 1923 – a contribuit decisiv la dezvoltarea Bisericii Greco-Catolice.⁴

În anul 1930, conform recensământului național, populația greco-catolică număra la nivelul României 1.427.391 persoane, din care 1.001.527 locuiau în Transilvania (70,1%). Aceștia ocupau primul loc în structura confesională a provinciei (31,1%), fiind urmați de ortodocși (27,8%), reformati (calvini) (15,5%),

Structura confesională a populației județelor Transilvaniei în 1930.

1, greco-catolici; 2, ortodocși; 3, reformați; 4, romano-catolici; 5, evanghelici; 6, unitarieni; 7, mozaici; 8, alții.

romano-catolici (12,8%), evanghelici (lutherani) (7,6%), mozaici (2,5%), unitarieni (2,1%) ș.a.⁵

În cadrul structurii confesionale a județelor Transilvaniei, greco-catolicii ocupau primul loc în Someș (63,5%), Năsăud (60,2%), Sălaj (52,6%), Cluj (42,7%), Turda (42,3%), Târnava Mică (40,7%) și Mureș (32,4%), respectiv părțile centrală și nordică ale Transilvaniei. În județele din sud și sud-vest erau majoritari ortodocșii – Hunedoara, Făgăraș, Sibiu, Alba și Brașov⁶ –, iar în cele din est reformații – Trei Scaune și Odorhei – și romano-catolicii – Ciuc, Trei Scaune și Odorhei (fig. 1).

Sub raport numeric, județele cu populație greco-catolică numeroasă (peste 100.000 suflete) erau Sălaj (180.608 credincioși), Cluj (142.993) și Someș (139.317), iar cele cu populație greco-catolică restrânsă (sub 50.000 suflete) erau cele cu ponderi ridicate ale maghiarilor și germanilor: Odorhei (1.443 credincioși), Trei-Scaune (3.119), Brașov (4.042), Târnava Mare (15.369), Ciuc (20.072), Făgăraș (22.093) și Sibiu (24.746) (tab. 1).

Structura pe medii de habitat indică ponderea mare a greco-catolicilor din mediul rural (91,4%), situație explicabilă prin faptul că întreaga populație urbană din Transilvania reprezenta doar 16,1%, iar în cadrul structurii etnice, românii din orașe ocupau proporții relativ reduse. Spre exemplificare arătăm situațiile din unele orașe din provincie, de unde se poate deduce clar faptul că românii ocupau ponderi de sub 50%: Aiud (50,5% maghiari, 39,3% români, 4,9% evrei, 1,7% germani ș.a.), Bistrița (40,1% români, 31,5% germani,

(urmare din pag. 4)

**Populația greco-catolică din județele Transilvaniei
în anul 1930**

JUDET	RURAL	URBAN	TOTAL
Alba	60.115	7.143	67.258
Brașov	1.993	2.049	4.042
Ciuc	19.397	675	20.072
Cluj	119.405	23.588	142.993
Făgăraș	20.542	1.551	22.093
Hunedoara	57.052	4.334	61.386
Mureș	87.097	6.800	93.897
Năsăud	79.927	6.819	86.746
Odorhei	1.161	282	1.443
Sălaj	171.938	8.670	180.608
Sibiu	21.061	3.685	24.746
Someș	132.113	7.204	139.317
Târnava Mare	13.129	2.240	15.369
Târnava Mică	55.107	5.799	60.906
Trei-Scaune	2.663	456	3.119
Turda	72.334	5.198	77.532
Total	915.034	86.493	1.001.527

(După *Recensământul general al populației României din anul 1930*, vol. IX, 1938, București, p. 440-447.)

15,4% evrei, 9,6% maghiari ș.a.), Mediaș (38,5% germani, 27,1% români, 24,9% maghiari, 4,5% evrei ș.a.) și Sighișoara (40,1% germani, 33,5% români, 22,2% maghiari, 2,7% rromi ș.a.).

După cel de-al doilea război mondial, instaurarea regimului comunist a însemnat o grea lovitură dată Bisericii Greco-Catolice. Prin decretul nr. 358/1 Dec. 1948 dat de guvern, această religie a fost trecută în afara legii, iar episcopii săi au fost arestați, împreună cu alte peste 600 de fețe bisericești, și înțemnițați în închisorile de la Sighet, Gherla, Pitești, Aiud, Jilava etc. sau supuși la munci grele în lagărele de la Nistru, Baia Sprie, Periprava, Salcia, Capul Midia etc.

(Endnotes)

¹⁾ 1. *primatul papal*; 2. *Filioque*; 3. *valabilitatea Sfintei Cuminecături și cu pâine nedospită (azima)*; 4. *existența purgatoriului*.

²⁾ Autori S. Moldovan și N. Togan, Sibiu, 1919. A se vedea și *Șematismul veneratului cler al Arhidiecezei Metropolitane Greco-Catolice a Alba Iuliei și Făgărașului pe anul 1990*, Blaj și N. Mazere, *Supliment la Harta etnografică a Transilvaniei*, București, 1909.

³⁾ I. Lupaș, *Istoria bisericească a românilor ardeleni*, Edit. Dacia, Cluj-Napoca, 1995, p. 225.

⁴⁾ Ca o recunoaștere a locului și rolului său în societatea românească, Constituția din 1923 conferea Bisericii Greco-Catolice statutul de *biserică națională*, asemenea Bisericii Ortodoxe Române, iar ierarhii ei superiori au devenit senatori de drept.

⁵⁾ *Recensământul general al populației României din anul 1930*, vol. IX, 1938, București, p. 440-442

⁶⁾ Concentrarea mai mare a ortodocșilor în sudul și sud-vestul provinciei se explică prin contactele permanente cu populația ortodoxă din Țara Românească.

Hirotonire de diaconi în Catedrala Sfântul Nicolae din Oradea

Cu ocazia sărbătorii Sfântului Profet Ilie Tesviteanul, în catedrala Sfântul Nicolae din Oradea au avut loc hirotresiri și hirotoniri ale unor aspiranți la treapta preoției. Astfel, înainte de începerea Sfintei Liturghii Arhieresti, lectorul Gheorghe Cioară a fost hirotresit ipodiacon. A urmat celebrarea Sfintei Liturghii în cadrul căreia, referindu-se la momentul înălțător care urma și anume hirotonirea a trei diaconi, Preasfințitul Virgil Bercea a menționat:

„Ne bucurăm că astăzi trei tineri vor fi ridicați la treapta diaconatului. Este foarte important ca cei trei tineri să aibă o conduită de așa manieră încât oamenii să vadă în ei adevărați oameni, adevărați preoți”.

A urmat apoi hirotonirea întru diaconat a ipodiaconilor Cristian Tiseliță din Parohia Rozavlea, jud. Maramureș, Marius Daniel Pisuc din Parohia Sarasău, județul Maramureș și Marcel Ștefan Cristea din Parohia Blaj.

La eveniment au participat numeroși credincioși, precum și familiile celor patru aspiranți la preoție.

Tot în cursul acestei zile a avut loc în catedrala Sfântul Nicolae din Oradea un concert de muzică terapeutică susținut de către artistul Gheorghe Iovu.

Biroul de Presă

Alexandru BUZALIC

Există Dumnezeu?

Iată întrebarea care ne întâmpină pe coperta revistei franceze *Le Point* din 5 august 2010: „Există Dumnezeu?” O întrebare curajoasă în contextul unei lumi care scoate din ce în ce mai mult în afara preocupărilor filozofiei și științei tot ceea ce privește problematica despre Dumnezeu. Filozofia contemporană jonglează între istoria conceptelor și fenomenologie, dacă nu „cade” în existențialism, în timp ce științele pozitive sunt „subjugate” de spiritul lumii de azi: sceptică față de speculațiile raționale, materialistă și pragmatică, căutând transpunerea imediată în aplicații „tehnologice” care se pot materializa în profit. Ideile filozofice și spiritualitatea... nu pot fi transpuse imediat în „tehnologie” și nici nu devin „bunuri comercializabile”, cel puțin nu la scara dorită de societatea de consum care ne învăluie. Chiar mai mult, Dumnezeu „deranjează” o astfel de lume în care omul îi dă voie să existe, doar ascuns „acolo, undeva”, în sfera intimă a religiozității individuale, în timp ce aspectul comunitar, ecleziastic sau public, pare să fie desuet, aparținând unor vremuri de mult apuse. Și atunci, ce poate omul contemporan să afirme despre existența lui Dumnezeu? Revista *Le Point* ne prezintă o serie de interviuri luate unor oameni de știință, fiecare în parte cu convingeri diferite față de religie și existența lui Dumnezeu. Primul, Trinh Xuan Thuan, astrofizician și astronom, buddhist, vede în fizica cuantică un alt nivel al realității, susținând că știința trebuie să participe la lumea ideilor în dialog cu spiritualitatea. Michel Morgane, biolog și istoric al științelor, catolic, susține o separare totală a demersului științific de actul de credință. Fizicianul Etienne Klein, agnostic, vorbind despre teoria *Big Bang*-ului, consideră că problematica originii și genezei Universului *ex nihilo* rămâne o enigmă. Astrofizicianul Jean-Pierre Luminet, ateu, se străduiește să infirme principiul finalității (după Toma de Aquino: *omne agens agit propter finem*), principiu care ne conduce inevitabil spre acceptarea unei instanțe superioare care să stabilească finalitatea tuturor lucrurilor. Anne Dambricourt-Malassé, cercetător la Muzeul național de Istorie din Paris, care a trecut de la ateism la credință, însă fără o „înregimentare” într-un cult religios, se arată fascinată de evoluția hominizilor și de apariția spiritualității, artei, riturilor funerare, gesturi „umane” care leagă știința de religie și trimite dincolo de lumea empirică. Paleoantropologul Pascal Picq, ateu, pune în discuție sensul existenței și evoluției, în timp ce astrofizicianul Bruno Guiderdoni, convertit la islam, afirmă că știința este patrimoniul omenirii și nu „are” nici o religie sau confesiune religioasă. Revista franceză prezintă aspecte ale dialogului Academiei Pontificale a Vaticanului cu oameni de știință precum Stephen Hawkins, dar și reacțiile unor oameni precum Richard Dawkins, Christopher Hitchens, Piergiorgio Odifreddi sau Michel Onfray, care nu sunt doar atei, ci anticreștini

și militanți în favoarea unei spiritualități fără Dumnezeu, în siajul demersurilor pozitivismului lui August Comte. Cât de greu este astăzi pentru filozofii creștini și teologii tuturor confesiunilor să dialogheze cu specialiști din domeniul științelor pozitive, să găsească un auditoriu critic, capabil de a lua în serios problematica despre Dumnezeu! Științele pozitive, prin demersul lor empiric, nu pot trece dincolo de bariera lumii imanente, la fel și filozofia sau teologia nu-și pot depăși competențele pentru a se pronunța cu autoritate într-unul din domeniile științelor observaționale. Însă, chiar dacă merg pe căi metodologice diferite, toate domeniile cunoașterii, care alcătuiesc știința în sensul clasic de *scientia*, caută în mod programatic adevărul. Mai devreme sau mai târziu omul cunoașterii pozitive întâlnește misterul (vieții, suferinței, morții), în timp ce teologul sau filozoful este obligat să se ancoreze în realitatea observabilă și în modul de interpretare a acestei realități. Cunoașterea științifică și credința sunt aspecte diferite ale manifestării spiritului omului, însă ambele converg spre Adevăr. Universul și mai ales existența umană nu-și găsesc sensul într-o lume care apare în urma unei evoluții oarbe, care apar fără nici un scop și nu au nici o finalitate. Iată de ce, mai presus de discursul creării lumii, căutarea sensului existenței tuturor lucrurilor, bineînțeles și a sensului vieții omului, conduc în cele din urmă spre o instanță superioară, misterioasă, transcendentă și totuși prezentă în istoria Universului, pe care agnosticii nu o pot numi, oamenii de știință o intuiesc dincolo de bariera materiei, filozofii o numesc *arhe* sau *principium*, în timp ce teologii, pornind de la autoritatea Revelației, nu se sfiesc să recunoască „interfața” în spatele căreia se ascunde un Dumnezeu necreat, Creatorul tuturor lucrurilor. Universul nostru, material și spiritual deopotrivă, a fost chemat din neființă în ființă și are un sens numai datorită faptului că „Dumnezeu există!”

Așezarea osemintelor Episcopului greco-catolic Vasile Aftenie în biserica Adormirea Maicii Domnului din București

Duminică, 20 iunie a.c., au fost depuse în biserica *Adormirea Maicii Domnului* din București, strada Sirenelor 39, osemintele episcopului mucenic Vasile Aftenie, mort pentru credință în pe 10 mai 1950 la închisoarea Văcărești.

Osemintele episcopului, deshumate pe 12 mai a.c., spălate și catalogate două zile mai târziu, au fost așezate ieri, 19 iunie, în patru casete de sticlă și sigilate de Preasfinția Sa Mihai în așteptarea definitivării procesului de beatificare. Casetele au fost depuse și închise într-o cutie de lemn care se află în stânga iconostasului. Ele vor rămâne la biserica *Adormirea Maicii Domnului* până la restaurarea bisericii vicariale *Sfântul Vasile cel Mare*.

Astăzi, în prezența PS Sale Mihai, vicarul Bucureștilor, la sfârșitul Sfintei Liturghii s-a celebrat o slujbă de pomenire pentru sufletul episcopului martir.

În cele patru casete se află puținele oseminte care s-au mai păstrat:

- * oasele lungi ale picioarelor, femure, tibii, rotule
- * resturi de tarsiene și metatarsiene, unghii
- * resturi mari din calota craniană, dinți
- * câteva fragmente din oase de la braț, o claviculă.

Cele câteva resturi vestimentare sunt în proces de restaurare. Sunt conservați de asemenea circa 15 saci cu pământ din zona osemintelor care vor fi depuse ulterior spre păstrare într-o urnă de marmură.

Biserica *Adormirea Maicii Domnului* se află pe terenul de la colțul format de strada Sirenelor cu strada Acvila, sector 5 – la câteva minute pe jos de la piața Arsenal (în spatele poștei Pușor – Romtelecom).

Pentru comunicări privitoare la memoria episcopului Vasile Aftenie sunteți rugați să vă adresați în scris pe adresa Vicariatului greco-catolic de București: vicariatbucuresti@yahoo.com

Secretariatul Vicariatului
www.bru.ro

Intențiile apostolatului rugăciunii pentru anul 2010

SEPTEMBRIE

Intenția generală:

Pentru ca în regiunile mai puțin dezvoltate ale lumii vestirea cuvântului lui Dumnezeu să reînnoiască inimile persoanelor, încurajându-le să fie protagoniste ale unui progres social autentic.

Intenția misionară:

Pentru ca, deschizând inima către iubire, să se pună capăt atâtor războaie și conflictelor care însângerează lumea.

Adevărata familie

La sfârșitul lunii iunie, noi, cei care aparținem asociației Familia Kolping Crișana am organizat o deplasare la Tinca la Azilul de Bătrâni care aparține Bisericii Reformate și care găzduiește 24 de persoane de diverse confesiuni.

Ne-am dorit să oferim o zi plăcută din toate punctele de vedere acelor persoane și de asemenea să ne simțim cu toții ca o adevărata familie (așa cum sugerează și numele asociației noastre) care petrece mult timp împreună.

Am pornit din Oradea la ora 8.00 împreună cu părintele Ember Emil, căruia îi mulțumim că ne-a însoțit. Evident că prima oprire a fost la capela greco-catolică din Tinca, unde am fost primiți cu căldură de către părintele Terec Mihai. Părintele Emil Ember a celebrat Sf. Liturghie, după care am pornit mai departe.

Acolo, sala de mese ne aștepta adaptată într-o mini-sală de spectacol. Ideea noastră a fost de a oferi pentru început un program artistic. Grupul vocal al Familiei Kolping Crișana că include și copiii. Am avut de asemenea și acompaniament la chitară asigurat de Cristian Lazăr și fiul său Ovidiu Lazăr. Piese au fost alese dintre cele cântate de obicei la liturghiile tinerilor.

Între cântece, colegul nostru, actorul Emil Sauciuc a încântat pe toată lumea recitând din Eminescu. După ultima piesă „Când te-ndoiești că Domnul te iubește” aleasă special pentru a sublinia mesajul de optimism și încredere în ajutorul divin pe care am dorit să-l transmitem, a urmat un microrecital al talentatului nostru coleg, tânărul Ovidiu Lazăr.

Ne-am bucurat să vedem zâmbetele celor de acolo, chiar și lacrimile din colțul ochilor acestora, mai ales că și noi aveam destule.

În continuare am asistat cu plăcere la programul religios pe care îl organizează de regulă părintele paroh Berke Sandor și am simțit cu adevărat că ecumenismul izvorât din sinceritate și bune intenții nu este o iluzie. În plus nu ne-am simțit deranjați când totul se traducea și în limba maghiară așa cum nu ne-am fi simțit deloc deranjați nici în situația în care să zicem că gazdele ar fi fost alți frați ai noștri. În fond cu toții suntem ai Creatorului și avem sarcina precisă de a ne iubi așa cum suntem, cu asemănări și deosebiri, cu calități și defecte, pentru a ne merita cu adevărat titlatura de CREȘTINI.

Fiind ora prânzului, Îi mulțumim Domnului că am putut oferi vârstnicilor o masă festivă. Probabil datorită zicalei care pretinde că persoanele în vârstă devin în multe aspecte asemănătoare copiilor, platourile frumoase ornate au necesitat transformarea în porții precise și egale fiindcă altfel, după cum ni s-a spus, ar fi apărut motive de discuții. Și tot datorită acelei zicale sau mai degrabă dorinței noastre ca nu numai tinerilor să li se ofere ocazii de amuzament, actorul Igor, originar din Republica Moldova, de la Teatrul de Păpuși Arcadia, a fost invitat

de noi fiindcă se pricepe de minune să smulgă zâmbete audienței. Astfel cei vârstnici au avut și ei ocazia să râdă la glumele și scamatoriile lui Igor deghizat în clown.

Părintele paroh a avut amabilitatea să ne pună la dispoziție terasa acoperită și curtea bisericii încât nu a fost nevoie să ne temem de ploaia care de altfel nu a apărut decât seara. De asemenea am putut organiza un așa-zis picnic și am putut petrece întreaga zi împreună. Acesta este un aspect important pe care se pune accentul în toate Familiile Kolping din țară și lume fiindcă individul zilelor noastre are tendința de izolare.

Pe lângă toate acestea am avut norocul ca exact în curtea acestei parohii să existe un Muzeu de Științe Naturii organizat de către un respectabil bătrân octogenar din Tinca, acesta dedicând ani buni din viața acestui proiect. Rezultatul este pe măsura efortului depus fiindcă se pot vedea o mulțime de exponate, pasări și animale împăiate, pești, toate părănd vie și fiind înconjurat de un peisajul specific. Am fost cu toții impresionați de cele văzute.

Seara ne-am îndreptat către casă, mulțumind pentru toate bunului Dumnezeu, dar nu am plecat fără să trecem pe la vestitele izvoare de apă minerală din Tinca.

Laura OLOGU

Universitatea de Vară 2010

În perioada 18–21 Iulie 2010 a avut loc la Oradea cea de-a patra ediție a Universității de vară, organizată de Biroul Pastoral Eparhial pentru Laici al Episcopiei Române Unite cu Roma, Greco-Catolică de Oradea, cu tema „A trăi liber”. În acest an au participat în jur de 70 de tineri din toată Eparhia de Oradea.

Duminică, 18 Iulie, tinerii au început să seosească la Facultatea de Teologie Greco-Catolică, unde a avut loc și în acest an Universitatea de vară. După câteva momente de acomodare, a avut loc o cină comună, s-au făcut prezentările, au fost organizate câteva jocuri de cunoaștere și împărțirea pe grupuri la cei patru animatori și colaboratori ai Biroului Pastoral.

Pentru ca prima seară să fie mai deosebită, s-a organizat o plimbare prin oraș și o mică oprire la concertul susținut de către cunoscuta formație Pasărea Colibri. La finalul acestuia grupul de tineri s-a întors pentru rugăciunea de seară.

Luni, 19 Iulie, a început cu Sfânta Liturghie, apoi micul dejun și un salut din partea Biroului Pastoral. Tot în această zi s-a ținut și primul curs, „A trăi liber. De ce cateheză?”, susținut de sora Ligia Man. Întrebările la examenul final din acest curs au fost: Ce este credința? Ce faci tu ca să te numești creștin? Enumerați trei manifestări religioase prin care creștem în credință. După curs, Preasfințitul Virgil Bercea a făcut o vizită tinerilor și le-a împărțit câteva gânduri.

După cursuri și discuțiile pe marginea acestuia, au urmat jocurile, moment foarte bun pentru cunoaștere, socializare, unirea grupurilor, destindere. La sfârșitul zilei, fiecare grup și-a prezentat concluzia zilei sub formă artistică. Fiecare grup a fost foarte ingenios, au prezentat concluziile sub formă teatrală sau muzicală. După concluzii, tinerii au fost bucuroși să o aibă în mijlocul lor pe Carla Marin care a dat startul unei minunate seri dansante.

Mărti, 20 Iulie, cel de-al doilea curs intitulat „Rugăciunea” a fost susținut de către părintele Emil Ember, iar întrebările formulate în examenul final din acest curs au fost: Care sunt tipurile de rugăciuni? Care sunt condițiile necesare pentru o rugăciune sănătoasă? Cum ne răspunde Dumnezeu la rugăciune? Cursul a fost urmat de Sfânta Liturghie și de ultimul curs: „Diferența dintre bărbați și femei - Sexualitatea”, susținut de către doamna psiholog Ana Popa.

La examen tinerii au fost întrebați: Cine sunt mai valoroși – bărbații sau femeile? Cum ai acționa dacă te-ai afla cu prietenul tău într-un local, el se află deja la a treia bere, vrea ca tu să faci la fel, tu simți că nu mai poți, dar el spune că ești laș și că nu ești liber dacă nu îi iei exemplul? Când considerați că este normal să începeți viața sexuală? Enumerați trei argumente împotriva relațiilor sexuale premaritale.

După cursuri au urmat discuțiile pe grupuri și apoi o binemeritată ieșire la Ștrandul Municipal. Seara, tinerii au pornit în plimbare pe Dealul Calvaria (Ciuperca) unde a fost ținută și rugăciunea de seară – Rugăciunea Rozariului.

Miercuri, 21 Iulie, a fost deschisă de Sfânta Liturghie după care a avut loc Examenul Final care a ajutat tinerii să facă o sinteză a celor trei cursuri la care au participat. Această evaluare s-a făcut astfel: evaluare în scris (individuală) apoi evaluarea orală (pe grupuri de discuții). După examen s-au prezentat concluziile fiecărui grup și s-au oferit, din partea Biroului Pastoral „Certificate de Participare la Universitatea de Vară”.

La fel ca fiecare ediție, și aceasta s-a dovedit a fi un succes și o activitate pe care tinerii o apreciază și simt că au nevoie de ea pentru a crește în credință.

Horia MARCHIȘ

Itinerar de credință

Joi, 15 iulie 2010, un grup de peste 60 de copii și tineri din Botiz, Dumbrava Mică și Ciuperceni, coordonați de preoții greco-catolici Nicu Huzău și Radu Huton, au participat la o excursie – itinerariu de credință în municipiul Carei. Vizita a avut ca principal scop cunoașterea și împărtășirea valorilor spirituale și umane ale tinerii generații, cunoașterea geografică și istorică a locurilor, dar și îmbogățirea spirituală, evenimentul având ca deviză cuvintele Mântuitorului “Mergeți în toată lumea și predicați Evanghelia” și motoul “Sufletul nu are vacanță”. Evenimentele s-au desfășurat sub imperiul veseliei, cântecului și rugăciunii și au debutat la biserica greco-catolică protopopială Sf. Andrei din localitate, începând cu ora 10.30, prin Sfânta Liturghie celebrată de părintele greco-catolic Felician Buzgău de la parohia greco-catolică din localitatea Moftinul Mic, județul Satu Mare, și de cei doi preoți însoțitori.

În cuvântul său, pr. Felician a subliniat necesitatea rugăciunii în viața creștinului din toate timpurile dar mai ales în zilele noastre, în fața provocărilor lumii contemporane, creștinii trebuind într-un chip deosebit să pună zi de zi în practică Cuvântul lui Isus Cristos, cuvânt care ne va ajuta să relaționăm cu Dumnezeu și cu aproapele; în timp ce preoții Nicu Huzău și Radu Huton au subliniat importanța cuvântului lui Dumnezeu din Sfânta Scriptură, acolo găsind răspunsuri și soluții la toate problemele vieții de zi cu zi. Trebuie să ducem mai departe lumina Cuvântului lui Dumnezeu în cele mai îndepărtate locuri de pe pământ, și cu toate că avem și perioade de vacanțe și concediu, sufletul nu are niciodată vacanță, trebuind ca totdeauna să păstrăm un dialog cu Dumnezeu prin rugăciune și sacrameinte.

În continuare, copiii și tinerii oaspeți au vizitat Monumentul Ostașului Necunoscut, dar și parcul dendrologic și castelul grofului Karoly din localitate, unde au trăit momente de veritabilă destindere și binemeritată bucurie. Un alt punct important din itinerariu l-a constituit și vizitarea mănăstirii franciscane greco-catolice Sf. Anton de Padova, unde au fost primiți de pr. paroh Emanuel Agu, care a prezentat în două cuvinte viața sfinților Francisc de Assisi și Anton de Padova, care tineri fiind au ales să abandoneze toate plăcerile lumești și să îl urmeze pe Cristos cel sărac.

Sfântul Francisc l-a cunoscut pe Dumnezeu în închisoarea în care l-au aruncat cruciadele din acele vremuri, fiind o pildă vie pentru noi de a-L căuta pe Cristos în cele mai grele clipe din viață. De asemenea și sfântul Anton de Padova este o mărturie vie a minunilor lui Dumnezeu în viața noastră, el lup-

tând prin Cuvântul lui Dumnezeu contra periculoaselor erezii care, ca și azi, bântuiau lumea creștină făcând mii de victime. Cunoscut este evenimentul în care, nefiind ascultat de locuitorii unei localități din Italia, el a predicat de pe țarmul mării miilor de pești care au ieșit la suprafață pentru a-i asculta cuvântul. Mai este de amintit și minunea pe care Sfântul Minunilor a făcut-o la o înmormântare a unui om bogat dar avar, când după ce a proclamat Sfânta Evangheliie în care erau amintite cuvintele Mântuitorului “unde este comoara ta acolo este și inima ta”, a cerut să se deschidă cufărul răposatului în care se afla și inima lui.

În continuare micii creștini s-au bucurat de plăcerile verii la Ștrandul Termal din Carei, ziua încheindu-se printr-un alt popas de credință, de data aceasta la capela greco-catolică “Familia Pop” din Satu Mare, unde pr. paroh Cristian Sabău le-a vorbit despre faptul că Isus este prietenul tuturor oamenilor, dar în chip deosebit El îi iubește și îi binecuvântează pe copii și tineri, astăzi fiind mai actuale ca niciodată cuvintele “dacă nu veți deveni ca și copiii, nu veți intra în Împărăția Cerurilor”.

Valeriu IOAN
www.bru.ro

Ioan F. POP

PERIPATETIZĂRI

Dacă mortul din sicriu nu ar fi chiar mort, totul ar fi un spectacol de teatru. Dacă este mort cu adevărat, totul este un *spectacol* al vieții.

Uneori, libertatea ia chiar forma imposibilă a... vieții.

În gura onora, cuvîntul cultură cam... pute.

Să fii român nu e o „profesie”, după cum a spus un francez, ci e șomaj existențial.

Prostul nu e prost cînd e prost, ci cînd se crede deștept.

Limbajul este doar forma discursivă de a ne înstrăina cît mai civilizat.

Libertății creației îi contrapun întîmplarea non-necesității mele.

A înțelege ființa înseamnă a involua în ființă pînă în adîncul cel mai adînc.

Cu o expresie a lui E. Lévinas, omul nu e decît un finit care are ideea infinitului.

Nimeni nu este atît de deștept încît să nu poată învăța ceva de la un prost.

Feminitatea există doar atîta vreme cît o privește un bărbat.

Drama noastră e aceea că, și pentru a fi singuri, avem nevoie de cineva.

Unii par a fi doar o greșeală gramaticală a naturii (un fel de virgulă între subiectul pămîntesc și predicatul celest).

„Ființă și timp” este o poveste fascinantă a unui singur cuvînt: *Dasein*.

Prostul e un om care e *deștept* tot timpul.

Gînditorul se luptă nu cu ideile, ci cu transpunerea lor în cuvinte.

Orice femeie nu e decît un substitut al *Facerii*.

Am tot mai des senzația că nu eu pierd timpul, ci că timpul mă pierde iremediabil pe mine.

Paradoxal, existența mea este dovada cea mai concludentă a in-existenței mele.

Să fie oare un merit al nostru (sau un defect) faptul că am fost făcuți din nimic?

„Dumnezeu își dovedește existența prin existența noastră”, iată un lucru care ar trebui să-i pună pe gînduri și pe atei.

Mergînd pe urme heideggeriene, am putea spune că mulți au o ființă puțin *stricată*, își întrebuintează defectuos existența. Trăiesc din rate-uri și decăderi.

O rapidă tușe a unei anumite românități: o eternă ștafetă a impostorilor, o gură proaspătă de cumetrie pestilențială, un perpetuu iz de mediocritate victorioasă, servilism casant, linguseală dulceagă, imoralitate cît cuprinde. În loc să se *spele* eficient în oglinda prezentului, ea se tot piaptănă perdant în cea a eternității...

Înființarea „Centrului Pastoral pentru imigranții români” din Vicența

După cinci ani de activitate pastorală, la 7 iulie 2010, prin bunăvoința Mons. Cesare Nosiglia, episcop de Vicenza, a luat ființă „Centrul Pastoral pentru imigranții români” din Vicenza.

Responsabil al Centrului a fost numit părintele Raimondo Salanschi, persoana care, încă din anul 2005, a început activitățile sus numitului Centru.

Biserica românească unită este loc de întîlnire a tuturor românilor din Vicența și are ca scop, în afara slujbelor duminicale, cultivarea spiritului românesc în zona orașului, prin diferite activități propuse de-a lungul întregului an pastoral.

Înființarea Centrului este de o importanță majoră pentru comunitatea din Vicența, datorită faptului că Biserica, chiar și în diasporă, este de foarte multe ori singura instituție care reușește să îi adune la un loc pe români, contribuind nu doar la o viață normală din punct de vedere spiritual, dar și la menținerea sentimentului de identitate națională românească.

Mulțumim Celui de Sus dar și Întâi-Stătătorilor noștri pentru efortul depus în slujba credincioșilor și neamului românesc din acest colț al Italiei.

Consiliul Pastoral - Parohia Vicența
www.bru.ro

Simona BĂLUȚESCU

Iuliu Maniu – mai aproape de Bădăcin cu o biserică!

Vrei, nu vrei, Bădăcinul înseamnă Iuliu Maniu. Politician carismatic, a condus Patridul Național Țărănesc și chiar țara, ca prim ministru. A avut un rol important în unirea Transilvaniei cu Vechiul Regat. A obținut, alături de partidul său, victoria la alegerile din 19 noiembrie 1946 dar rezultate au fost falsificate de către comuniști. După o viață închinată țării, Iuliu Maniu a fost judecat pentru înaltă trădare și întemnițat la Sighet, unde a și murit, la 5 februarie 1953. Cenotaful său de la Bădăcin îi așteaptă oasele, conținând, în lipsă, doar o mână de pământ de la Sighet, din Cimitirul Săracilor... Iuliu Maniu și-a donat averea Episcopiei Greco-Catolice din Oradea. Dar și acum, când România se laudă cu 20 de ani de democrație post-revoluționară, dorința clar exprimată a unuia dintre cei mai mari bărbați de stat pe care i-am avut nu poate fi împlinită. Pentru că așa sunt vremurile – etichetele sunt una, conținutul e altul. Dar comunitatea din Bădăcin și-a primit, totuși, biserica greco-catolică pe care o visa Maniu: în duminica aceasta (25 iulie 2010) a avut loc sfințirea ei, și, astfel, încă ceva din respectul pe care țara i-l datorează lui Iuliu Maniu a ajuns să se strângă pe firul istoriei.

Întrebări despre Maniu

Ne dușmănea, și pe mine, și pe colega mea de bancă, profesoara noastră de istorie din liceu când, în anul de dinainte de revoluție, o piscăleam la ore și-i spuneam să nu ne mai învețe prostii despre PNT și PNL ca mari dușmani ai țării. Era un liceu bun, din Arad, și tot în Arad fiind, bunicii noștri ne vorbeau altfel despre Regele Mihai, despre Maniu și Brătieni. Maniu fusese deputat al zonei, asta nu se pierduse. Se uita urât la noi profesoara, nu voia probleme, dar nu ne-a pârât mai departe. Îmi spun și azi că aprecia că o mână de adolescenți începuseră deja să judece lucrurile după mintea lor și nu după a manualelor vremii.

Numele acelea, hulite acolo unde ar fi trebuit să învățăm despre meritele celor care le-au purtat, ne-au

rămas multora dintre cei de atunci în minte. A urmat decantarea istoriei și, dacă aveai într-adevăr curiozități față de ce fusese țara asta și datorită căror oameni sau grupuri politice, sociale, entice sau religioase s-a înălțat ea, puteai să ajungi la informații mai ușor. Una dintre întrebările pe care mi le-am pus de ani de zile încoace, după răscolirea multor pagini dar și după indexarea știrilor momentului, care începuseră să curgă într-un alt flux, era în legătură cu dușmănia constantă cu care ortodocșii continuau să îi privească pe uniți, pe credincioșii greco-catolici, pentru că s-au întors cu fața spre Roma, deși, în lipsa acestui gest, probabil aș fi avut tastatura cu litere chirilice, acum, să scriu acest material. Iar mie îmi place latina...

Apoi m-am mai întrebat în legătură cu ticăloșia unora dintre ierarhii ortodocși care țin cu dinții să nu se retrocedeze bisericile greco-catolicilor, deși, astfel, multe monumente de arhitectură se sting și mor, nefiind folosite sau măcar întreținute. Monumente sau simple biserici, pentru că nu trebuie să fie pe liste U.N.E.S.C.O. pentru a fi ajuns simbol pentru oamenii din jur. Cardinalul Alexandru Todea spunea cândva că nu catedralele au creat locuri de pelerinaj, ci locurile în care s-a suferit pentru credință au creat catedralele. E plină țara de astfel de catedrale de suflet, ridicate atât de prigoana comunistă dar și de felul aparte de a înțelege porunca „Să nu furi” al unora dintre capii ortodocși.

„Ajutorul” de la Cluj

De fapt n-am false ipocrizii de a nu numi ticălos, explicit (și nu vă gândiți la etimologia grecească a sintagmei, „ti kalos” = „ce frumos”!), un personaj precum Î.P.S. Bartolomeu Anania al Clujului – cel mai aprig dușman al greco-catolicilor - doar pentru că întâmplarea a făcut să ajungă ierarh în B.O.R. Tot în acea instituție este mitropolit și Î.P.S. Nicolae Corneanu, despre care ierarhul clujean spunea, în 2008, că „a ajuns să creadă că Euharistia este egală, primăvara, cu

(continuare în pag. 13)

(urmare din pag. 12)

borșul de urzici”, pentru că se împărtășise laolaltă cu greco-catolicii.

Și te întrebi, atunci, dacă Biblia pe care o citești toți acești înalți ierarhi este aceeași și dacă „dragostea de aproape” se contabilizează în funcție de geografii ale ambiției... Oricum, și mitropolitul de la Cluj trebuia să fie menționat, azi, ca unul dintre „binefăcătorii” bisericii care se sfințea la Bădăcin. Așa cum Hitler a întărit unitatea evreilor, și politiciii ierarhului clujean i se datorează faptul că Bădăcinul are biserică nouă, faină și mare: pentru că cea veche stă încuiată și se păraginește, deși este pe lista monumentelor istorice ale României...

Până la Bădăcin

O ploaie care variază doar ca și intensitate, nu prin o alternanță cu absența, unește Banatul de Sălaj azi, 25 iulie. Umezeala îți intră în oase, și stă - mă gândesc cu groază, înainte să plec din Timișoara, la pozele pe care țin neapărat să le fac la Bădăcin - sciaticul doare. Dar e vorba de Bădăcin, locul lui Maniu, cel pe care îl căutasem și eu, cândva, cu inima, în Cimitirul Săracilor de lângă Sighet. Era Crăciunul de acum câțiva

ani, foiau bondroși prin satele din jur, toți voiau să se distreze, am primit permisia doar pentru câteva minute să cobor din mașina aflată în drum spre Cimitirul Vesel de la Săpânța, pentru Cimitirul Săracilor. Stratul nu foarte gros de zăpadă acoperea tot și măcar așa îți puteai

închipui că istoria are doar un giulgiu provizoriu să o ascundă și că, primăvara, vor ieși la iveală mai multe adevăruri, de aici... Mi-au dat lacrimile când am văzut că urmele mele din zăpadă sunt singurele, de o vreme încoace, pe câmpia aceea, atât de muncită mai demult, iar cei din mașină m-au privit ironici... Fiecare își înțelege legătura cu trecutul, și rădăcinile, în felul său...

Acum nu vor mai fi priviri ironice, acum toată lumea va merge în satul lui Maniu în cunoștință de cauză, căutând urma celui care a pus și el umărul la ridicarea României moderne. Iuliu Maniu și-a dorit ca în satul lui să existe biserică greco-catolică nouă dar nu a mai ajuns să o vadă. Va fi împlinirea visului lui, o zi de reparație morală. Reparație care nu trebuie să însemne

și uitare. Aflu sâmbătă seara despre sfințirea de a doua zi. Inițial nu înțeleg numele locului unde preotul cu care vorbeam la telefon îmi spune că va sfinți biserică. El repetă: „Bădăcin”, crezând că nu știu localitatea. Sar în sus, literalmente, spun: „Știu, satul lui Maniu, am văzut pe net un fragment din slujba de parastas de acum doi ani și jumătate, mai știu și ce s-a spus, și ce predică a fost”. De fapt realizez că am reținut și Imnul lui Maniu, și încă multe alte detalii. Clar că vreau să ajung acolo, cu prilejul sfințirii bisericii - restul nu contează.

Cu ocazia asta aflu despre tot felul de drumuri interjudețene pe care mă cam incurc, între Bihor și Sălaj, văd prima dată niște pui de barză mâncând pui de șerpi și aflu despre industria petrolieră din zonă - până ajung la Bădăcin. O lume întreagă...

Legea Boilă - Turianu și cei care i s-au împotrivit

Slujba a început de multă vreme, urc de la baza dealului pe pietrele acoperite de noroi și ploaia coboară în râulețe maro printre ele. E plin de mașini parcate pe drumul acesta și pe altele din apropierea bisericii - se vede că au venit mulți invitați. Reușesc cu greu să mă strecor printre oamenii din gura bisericii. Am pierdut predica, mi-aș fi dorit să aud predica ținută de Prea Sfinția Sa Virgil Bercea, episcop greco-catolic al Oradiei - corabia, apostolii, furtuna, Petru care pășește pe apă, șovăie dar cere ajutorul de unde trebuia.

(continuare în pag. 14)

(urmare din pag. 13)

Bădăcinul, biserica greco-catolică, furtuna care a trecut. Precis a fost o predică în care s-au regăsit mulți.

Biserica este ticsită de oameni, mai sunt alții și pe afară, cei de dinăuntru mor de cald, cei de afară stau în ploaie, dar nimeni nu s-ar da dus de la sărbătoarea bisericii. Vine împărtașania, vine momentul în care preotul paroh al locului, Cristian Borz, primește crucea pectorală din partea episcopului, pentru merite deosebite și pentru efortul depus în slujba credincioșilor din parohie. Apoi urmează cuvântul părintelui Matei Boilă, strănepot al lui Iuliu Maniu, fost senator PNȚCD de Cluj, deținut politic în timpul regimului comunist și preot greco-catolic. El a vorbit despre credința în Biserica Greco-Catolică, credință de dinainte de 1989, și de timpul în care ne-am crezut liberi, de după 1989, în care persecuția față de aceeași Biserică a continuat. „Bădăcinul a fost locul

unde aceste zbateri ale celui viclean s-au manifestat mai puternic” – a spus pr. Matei Boilă.

Un om de 84 de ani, care nu mai are sprinteneala tinereții dar care a ținut să fie și el prezent la sfințirea bisericii de aici. Un om care și-a legat numele de Legea Boilă – Turianu, lege care ar fi reglementat folosirea bisericilor greco-catolice. Dar care n-a mai ajuns lege, prin grija adversarilor politici. Inițiativa lui Matei Boilă a fost completată de senatorul Corneliu Turianu și adoptată de Senat în iunie 1997, ceea ce a făcut ca Mitropolia lui Î.P.S. Bartolomeu să sară în sus și să protesteze vehement. Tot în timpul acela, în comisiiile mixte de dialog ortodoxe - greco-catolice se vorbea despre o posibilă vizită a Papei Ioan Paul al II-lea în România. La una dintre întâlniri, mitropolitul Bartolomeu Anania s-a isterizat, de față cu episcopii greco-catolici, urlând că în România curge sânge, și cât timp se întâmplă acest lucru, Papa nu poate să vină. Episcopul greco-catolic de Lugoj, Alexandru Mesian, l-a readus pe mitropolit cu picioarele pe pământ, din avântul său belicos, replicându-i așezat că, tocmai, în România nu curge sânge, insistând pentru buna înțelegere - exact motiv pentru care Papa putea să vină în România.

Papa Ioan Paul al II-lea a vizitat țara noastră în mai 1999. Legea Boilă-Turianu a fost, însă, tergiversată la Camera Deputaților și, ulterior, respinsă în septembrie 2001. În aprilie 2005, într-un interviu pentru Radio BBC, Patriarhul Teoctist spunea: “Și dacă un papă nu poate greși, atunci, prin Ioan Paul al II-lea s-a pecetluit apostolicitatea credinței noastre din izvorul prediciei Sfântului Andrei. Este un adevăr istoric recunoscut, foarte valoros pentru noi, pentru întreaga istorie.” Superiorul Î.P.S.S. Bartolomeu admitea importanța vizitei Papei în România. Nu a avut însă dorința, sau puterea, de a îl pune pe alte șine ale istoriei pe ierarhul de la Cluj și în ceea ce privește bisericile posesiunea și folosința bisericilor greco-catolice.

La sfințire au mai participat vicarul general Florian Gui din Oradea, vicarul foraneu al Silvaniei, Gheorghe Țurcaș, protopopul Șimleului, Nicolae Bodea, protopopul Beiușului, Ioan Mada și numeroși preoți. Au mai fost la ceremonie Radu Sârbu, membru marcant PNȚCD, deputatul Lucian Bode și Ioan Pop, poetul Bădăcinului, cel care a compus „Imnul lui Maniu”. „Îl simt cum mai vine,/Mai vine pe acasă,/Îl văd cum se așează/Cu satul la masă./Și-și varsă durerea/Sădind-o în noi./Generații ca mine, ca tine, ca voi.”

Acesta este începutul Imnului lui Maniu. Din 1986, el și-a făcut loc în conștiința celor din Bădăcin, apoi a trecut de ei, ajungând tot mai departe. Atunci, cu trei ani înainte de revoluție, un grup de tineri dorea omagierea lui Maniu, mituind clopotarul cu pălincă, pentru a trage clopotele. Au luat-o peste cap de la securiști. Dar bădăcineii au păstrat memoria lui Maniu. Unii, în bine, alții în rău.

(continuare în pag. 15)

(urmare din pag. 14)

Eforturile preotului paroh

Părintele paroh Cristian Borz îmi povestește, după ce slujba de sfințire a trecut, despre cum a simțit el misiunea de a reface comunitatea greco-catolică din Bădăcin, având în spate memoria lui Maniu, și testamentul lui de înfăptuit, precum și despre felul în care sătenii înțeleg să se raporteze la marele om pe care l-a dat satul. Îmi vine să scriu „tânărul preot”, când vorbesc despre Cristian Borz, de care mă despart doar câteva luni, ca vârstă, și totuși, după ce am aflat despre toată munca depusă de când e preot aici, în Bădăcin, și de stăruința lui de până a ajuns să aibă biserica sus, pe deal, sfințindu-se în ziua asta, cred că și-a câștigat dreptul de a nu se insista pe tinerețea lui ci pe seriozitate și pe dăruirea pentru Biserică. Îl privesc cumva în sus, deși nimic din ce face sau spune nu cere distanță.

El și P.S.S. Virgil sunt cei mai înalți preoți de aici. Straiele de ceremonie nu-i urmează niciodată linia gâtului episcopului Virgil Bercea, spre ceafă - îl văd cum are mai totdeauna o aplecare binevoitoare spre cei din jur, care compensează poziția sa de bărbat înalt, și care e accentuată de gulerul ridicat al straielor sale, rămas oarecum stingher. Preotul Borz, în schimb, stă drept ca un brad tot timpul slujbei, și doar atunci când episcopul vorbește despre meritele sale și-și pleacă mâinile pe capul preotului îngenunchiat, apleacă ochii spre pământ. Îl privesc de foarte de jos, prin intermediul aparatului de fotografiat, atunci când degetele lungi ale episcopului i se odihnesc în creștet. Cred că e unul dintre oamenii care nu vor sta foarte des cu ochii în jos, decât atunci când îi va pleca spre problemele enoriașilor săi.

Așadar, după ceremonie, părintele Borz, mai greu cu o cruce pe piept, povestește despre bătăcineni. Admite că e greu de dus memoria lui Maniu, mai ales că încă sunt oameni care îl urăsc pe politicianul care a răsărit de aici. Nu îmi e foarte clar cum să înțeleg asta, și îl întreb pe preot de detalii. Îmi spune mai întâi despre preoții ortodocși din Moldova care au fost aduși aici, după 1948, spre a trece satul spre ortodoxie și a îl vorbi de rău pe Maniu. Apoi preotul își amintește că avea nevoie de certificatul de deces al lui Iuliu Maniu, pentru a-i pune în aplicare testamentul. „Am mers la Sighet cu o delegație, arătând că sunt reprezentantul legal al Episcopiei din Oradea, beneficiar al testamentului. Ni s-a zis că Iuliu Maniu are regim special și că doar de există avizul Ministerului de Interne, se eliberează. Și asta era în 1999, în democrație! Le-am explicat că eu reprezint moștenitorul ca să pun în aplicare testamentul dar nu s-a putut rezolva. Certificatul de deces a fost obținut ulterior”. Și apoi revine și la bătăcineni: „Acolo unde este casa familiei Maniu, este un camin, 95 la sută din personal sunt oameni din Bădăcin, o parte sunt chiar rude ale familiei lui Maniu. Noi acolo ne-am ținut slujbele, până să avem biserica. Era printre cei de la personal unul cu funcție mai mare - să nu vă spun câte probleme ne-a făcut, încercând să ne împiedice să ținem slujbele...”

În conacul lui Maniu a ființat un centru pentru handicapați, iar acum, alături, se face terapie ocupațională - cu oligofreni, după câte mi-am dat seama. Îl întreb pe părintele Borz dacă bănuiește că Maniu ar fi fost foarte suparat să vadă că moșia lui e folosită pentru a ajuta oameni cu probleme, când și el a ajutat, la rândul lui, cât a putut. Preotul locului acceptă că asta nu l-ar fi deranjat pe Maniu: „Nu ar fi fost supărat, mai ales că el lăsa domeniul de la Bădăcin, din Dealul Țarinii, cum se cheamă locul respectiv, cu scopul de a se educa tineri. Dar casa respectivă trebuie protejată. Ea mi-a fost concesionată de către Consiliul Județean, deși sunt proprietarul de drept. Am spus că dăm un alt teren, să se mute ce este acum acolo, teren tot din moștenirea lui Maniu. Nu s-a vrut.”

(continuare în pag. 16)

(urmare din pag. 15)

Rece și păraginită

Ce e drept, la plecare ajung scurt până la Casa Maniu. Asta după ce am întrebat prin tot satul unde e. Am recunoscut până la urmă locul după gardianul care păzea zona cu terapia ocupațională, sau ce păzea. Ciudat – n-am mai văzut gardian la spitalele de psihiatrie cu regim normal, adică la cele unde nu sunt ținute criminali sau cei cu psihoze severe. Urcăm cu mașina coama dealului până ajungem la un grup de clădiri, străjuit de un alt grup, de oligofreni. Întreb care e casa lui Maniu – ar fi trebuit să îmi dau seama, pentru că niște îngrijitoare măturau în grabă tencuiala căzută de la buza ei. Probabil mai urcaseră aici oaspeți care veneau de la sfințire, și cineva „s-a simțit”. Sunt poftită să vizitez casa cu aceeași vioiciune cu care ar pofti o scoică un corp străin la ea în manta. Nu că aş putea scoate eu perle din vizita asta, dar un gând tot va rămâne.

Gardianul insistă să nu ne parcăm mașina pe platoul de lângă casă, reușim să prindem trei minute aici doar pe pretextul că întoarcem ca să putem pleca. Sar din mașină, trec de hainele întinse la uscat ale pacienților precum și de ei, de expoziția de găleți tocite și ruginite și de tantiile cu măhuri în mâini. Ajung pe holul chior, știu că măcar două dintre camerele de aici conțin lucrurile lui Maniu. Din hol pleacă și un coridor mai lung, pe care e plasată o faianță albă ale cărei pătrate stau în aer, calculând dacă acum e momentul de a urma legile gravitației, sau se așteaptă oaspeți mai importanți. Tot aici sunt și niște băți mai groși de lemn care sprijină tavanul. În dreapta de acest traseu pentru

temerari se află o cameră mobilată, spre care urci pe niște trepte. E ceva extrem de rece și nenatural aici, de parcă piesele de mobilier, chiar dacă sunt cele ce au aparținut familiei Maniu, au fost aruncate cu furca, în poză de fotograf, ulterior, și puse să stea într-o aranjare care nu le convenea, de fapt. Poate e doar impresia mea. E un rece ostil aici, nu recele austerității, la care ne-am putea gândi, citind despre personalitatea lui Maniu. Poate unul dintre lucrurile care accentuează senzația de straniu este și portretul lui Maniu, unde politicianul are o față cărămizie în contrast cu niște ochi albaștri ireali. Aș vrea să văd măcar o hârtie cu scrisul lui Maniu, măcar câteva fotografii din epocă... Sub tablou se află înrămată superba replică a lui Maniu: „Ca oameni politici putem fi oricând adversari, dar niciodată dușmani”. Te gândești aproape dureros că, într-adevăr, a fost nevoie ca generațiile de mai dincoace să-l audă pe părintele Matei Boilă precizând că, totuși, Maniu nu era un naiv. Decăderea timpurilor duce ca onoarea să fie ușor asociată naivității...

Despre vise

Tot din discuția cu părintele Borz aflu mai multe despre starea nu foarte veselă în care se găsește casa lui Maniu. Înțeleg că țiglele cu probleme au fost schimbate în urmă cu doi ani dar se tot sparg altele. În schimb se lucrează la structura de rezistență. Iar procesul pentru posesiunea asupra casei merge mai departe. Apropos de procese și restituiri: întreb care este statutul bisericii vechi greco-catolice din localitate. Nici de aici nu vin vești bune: biserica este încuiată și se păraginește. Preotul spune că ortodocșii au tăragănat cât au putut de mult tot ce ținea de o posibilă slujire alternativă sau de retrocedare. Au slujit ei în biserica ce este declarată monument, apoi au început ridicarea uneia noi, pe o altă culme de deal. Aveau deja biserica nouă dar nu au trecut la a sluji în ea decât când și greco-catolicii, sătui de tentativele eșuate de negocieri, au început să-și construiască propria biserică nouă. Atunci au ieșit și ortodocșii din biserica veche, și au pus lacăt pe ea. Lăsând-o să se macine și să se degradeze pe zi ce trece. Au ținut aici ceremonii din 1948 până în 2004. Au pus și ei suflet în clădirea respectivă. Și totuși, directivele

(continuare în pag. 17)

(urmare din pag. 16)

șerpești de la Cluj sunt mai importante decât considerentele morale, și biserica stă cu lacăt pe ea, așteptând să moară. Părintele Cristian Borz spune că, după ce zidurile noii biserici greco-catolice au fost ridicate, le-a spus iar ortodocșilor că ar vrea biserica, nu ca să slujească în ea ci ca s-o repare. Îl întreb cum a fost refuzat. Spune: «Au zis că se ocupă ei de ea, nu au dat motiv anume. Puteam să introducem și Casa Maniu în proiect, și să rezolvăm, prin asta, și asfaltarea între cele două puncte, aveau de câștigat toți sătenii din asta. Dar am fost refuzați».

Mai vorbesc cu preotul locului și în ziua sfințirii, și a doua zi. Îmi spune despre comunitatea pe care o păstorește, că nu e mare, dar că pe el îl interesează în primul rând calitatea. „În 19 decembrie 1999 am ținut aici prima liturghie. De Crăciun nu s-a spovedit nimeni, mi-a venit să plâng când am văzut asta. Acum este mult diferit. Și apostolii au fost 12 și au schimbat lumea!” Îi readuc aminte o replică celebră: apostolii au fost 12, și unul a trădat, episcopii greco-catolici chinuiți de comuniști au fost tot 12 și nici unul n-a trădat. Ar mai fi de amintit versurile lui Ioan Andrei (arhiepiscopul Ioan Ploscaru, al Lugojului): «Episcopii-n lanțuri cu crucea pe umăr / ca Tine Isuse-s discipolii Tăi / Apostoli în jertfă, chemare și număr / dar fără să aibă vreun Iuda-ntre ei.»

Îl întreb pe părintele Cristian Borz și cum a fost a doua zi după sfințire pentru el. Spune că i-a oferit o satisfacție deosebită să țină sfânta liturghie în biserica nouă, în liniștea de după ziua sfințirii, împreună cu familia și cu care au mai venit. „Este un vis împlinit” – spune. Și totuși... mai sunt vise, aici... Maniu încă nu se odihnește la Bădăcin... „Da, spune părintele, el, care voia ca trupul lui să fie dus la groapă în satul natal, de către patru feciori, cum e tradiția locului”... E doar o mână de pământ de la Sighet acolo, la cenotaf. Cine știe când, sau dacă va ajunge și Maniu în pământul său... Îl întreb pe părintele Matei Boilă de Klari, farmacist pe care o iubise Maniu. Se spune că nu s-a căsătorit cu ea pentru că se împotrивiseră părinții și pentru că se gândea că a lua de nevastă o unguroaică ar fi arătat urât pentru cineva care voia independența României... Păcat de Klari... Aș fi vrut să aflu dacă ea s-a căsătorit sau a rămas, până la urmă, în umbra lui Maniu, iubindu-l de la distanță. Părintele Boilă spune că crede că era mai degrabă o legendă a familiei. Alți bătrâni de față la sfințire spun că trebuie să fi fost, totuși, ceva, dacă Maniu vorbea de frumusețea Klarei și la bătrânețe...

Amintiri

Să revin la slujba de sfințire. E pe terminate, episcopul rezumă întâmplările zilei, spune că s-a terminat și ploaia, și zâmbește. P.S.S. Virgil n-a zâmbit des în timpul slujbei. Nici nu cred că ar fi fost cazul. Dacă e cineva care să nu uite de suferințele lui Maniu, de viața

lui închinată ridicării țării, de lipsa de compromisuri pe care a avut-o acesta ca politică de viață și de chinurile lui din închisoare, atunci episcopul e unul dintre ei. Nepot al „șefului peste măturoi” de la închisoarea din Sighet, viitorul cardinal Alexandru Todea, episcopul Virgil Bercea știe din familie cum a fost traiul lui Iuliu Maniu în detenție, cum s-a sfârșit la 80 de ani, după ce ultima atingere primită din partea unui preot a fost cea a cozii de mătură trecută prin vizeta celei lui de către cardinalul Todea...

O emoționantă amintire a P.S.S. Virgil este cea a zilei în care a fost hirotonit, despre care vorbea cândva. Era și ziua sa de naștere – „cadoul” intrării sale în rândul preoției, la 25 de ani, era primit de la unchiul său, episcopul Alexandru Todea, la un an după ce tânărul absolvise Institutului Agronomic din Cluj-Napoca. Era anul 1982, iar hirotonirea avea loc în clandestinitate. Episcopul i-a spus: „Nu am straie sau potir să-ți dau, doar îți cer să mori pentru credință, dacă va fi nevoie”. De atunci, preotul a ajuns episcop, el însuși în postura de a hirotoni generații de noi preoți. După facultate lucra în cercetare, la stăpîrea buruienilor, la Stațiunea de Cercetări Târgu-Mureș. În clandestinitate, începuse munca de asanare a altor buruieni, cele din sufletele oamenilor.

Nu zâmbește des, dar, când o face, nu-și arată cei 50 de ani trecuți cu puțin și îți vine greu să crezi că

(continuare în pag. 18)

(urmare din pag. 17)

a prins niște ani buni de preoție și în clandestinitate... Și oare se întreabă episcopul câți dintre preoții pe care îi hirotonește acum, anii aceștia, ar trece testul istoriei, dacă ar fi să trebuiască să zacă iar prin închisori ca să nu renunțe la credință? Azi a întrebat despre preotul locului dacă „vrednic este”. I s-a răspuns pozitiv. Și totuși, oare ce ar rămâne, acum, dacă Biserica Greco-Catolică și-ar vedea, iar, preoții trimiși prin închisori?... Sau aruncați iar în clandestinitate?... Episcopul Virgil Bercea a ales să ajungă „preot ascuns”, asumându-și toate riscurile – oare câți dintre cei care au ajuns preoți mai încoace l-ar urma într-o corabie a istoriei nefaste?...

Unul dintre bătrânii care luaseră cuvântul înainte de încheierea întâlnirii din biserică spune: „Acum simt și eu că am vlădică” – dar episcopul mai fusese la Bădăcin și înainte. Și chiar spunea că ar fi de dorit ca fiecare român să ajungă pe acolo în viața lui. În plus, „vlădică” nu mi se pare un cuvânt potrivit pentru episcopul Virgil Bercea. Auzindu-l, te gândești la butucănosul episcop slav – pe când P.S.S. Virgil, suplu, înalt, cu o eleganță aparte a fiecărui gest pe care îl face cu mâinile, nu se potrivește în descrierea asta.

Pilda ierarhului

Se iese din biserică, preoții merg la subsol să schimbe straiile de ceremonie cu cele negre, simple. Sătenii s-au pregătit cu mese cu de toate, și au așteptat să-i ospetească pe invitați, în ciuda ploii care le răpăise în umbrele. Acum e un moment de destindere meteorologică, dar nu va ține mult. Lumea are de ales între cozonaci, sarmale oarecum triumfiulare, cum nu am vazut prin zona Banatului, vin sau suc. Oamenii locului te îmbie cu inima deschisă, vor să te bucuri cu ei, e zi mare că au ajuns să sfințească biserica. Și totuși, cei mai mulți dintre săteni așteaptă respectuos ca preoții să treacă de ei, până la intrarea spre subsol, salutându-i și cerându-le binecuvântarea, fiecare după cunoștința pe care o au față de un anumit preot sau dorind binecuvântarea episcopului însuși.

Peste câteva minute preoții ies în sens invers, fiind invitați, cu o parte dintre oaspeți, la masa de la Căminul Cultural, o agapă pe care peste tot o s-o auzi numită ca frățească. Sintagmele astea osificate... Nimeni nu se gândește că o „agapă belicoasă” ar fi mai greu de imaginat? În drumul spre ieșirea din curtea bisericii aud una dintre fețele bisericești prezente aici că vorbește despre părintele Boilă, care merge mai greu și care era în preajma episcopului. Spune că „Cineva ar fi trebuit să aibă grijă de el, dacă l-a invitat, nu episcopul.” „Ticălos mic – mă gândesc - vrei să-ți crești punctele la episcop?” Nimeni nu spune că greco-catolicii sunt o pădure fără uscături... Dar sufletul răpănos al celui cu replica primește o lecție pentru că episcopul în persoană îl ia pe părintele Matei Boilă de braț și îl

ajută să păsească spre ieșire. Bătrânul preot e fericit, zâmbește larg la brațul episcopului, care are răbdare la fiecare pas, pentru a-l aștepta pe cel suferind până când, cu ajutorul bastonului pe care îl are, se apropie de poartă. Pe bastonul acesta stă un abțibild scorjit, cu chipul fecioarei Maria – sigla de la Radio Maria.

Pe mânecile răsfărte, violet, ale hainei preoțești a episcopului, vezi cum se adună pete de o tentă mai închisă – începe iar să picure. Tot din cauza ploii și a bălților, P.S.S. Virgil își ține poala hainei puțin ridicată, accentuând impresia de togă romană pe care aceasta o lasă. Iar dacă-i prinzi profilul, atunci când pășește, chipul său puternic, de efigie romană, întărește apartenența la latinitate pe care o dă episcopul. Unde mai pui și că el vine dintr-un sat, de fapt dintr-o regiune în care părinții încă dădeau generației lui nume romane? Mama lui, sora lui, el parcă vin dintr-un loc de unde ultima stație de poștalie era la Roma. Tot așa cum era și la o aruncătură de băț de Habic, în Șomoștelnic, satul mamei mele, care a dat și el un episcop greco-catolic, unde și mama și frații ei primiseră nume romane iar porecla bunicului era „Românul”. Și totuși, oare ce bălție ar putea primi o astfel de monedă, cu chipul roman al episcopului Virgil Bercea? Probabil doar una încă neîntâmplată, pentru că lupta Bisericii Greco-Catolice de a-și reprimi drepturile încă nu s-a terminat...

Despre muncă și prietenie

Coborâm o vreme, tina se lipește de noi dar nu mai e o problemă, s-a săvârșit ce era cel mai important de săvârșit. Masa de la Căminul Cultural este, de fapt, o înșiruire de mese, la care toți se așează pe căprării, după ce invitații cei mai de seamă și-au ocupat locurile lor. Schimb mai multe locuri, și, oricum, nu pot să stau prea mult într-un loc, pentru că mai sunt lucruri de întrebat, oameni de cunoscut, planuri de viitor de comentat. Vorbesc cu colegii într-ale presei sau într-ale relațiilor cu presa, Claudiu Pădurean din Cluj și Florin

(continuare în pag. 19)

(urmare din pag. 18)

Jula din Oradea. Mă așteptam să fie mai mulți ziaristi aici, dar poate nu s-a știut de sfințire...

Aflu că în fața mea, la masă, se află cel care a ridicat un monument al cepei, la Pericei, adică domnul Alexandru Tătar, zis „Sandu de la Pericei”. E vesel nevoie-mare, ar împărți cu tot pământul ce gândește și ce l-a adus aici, îl „atacă” pe episcopul Virgil Bercea, care e la un pas de noi, și care e conjurat să-și confirme prietșugul pentru veselul invitat. Imaginile pe care le au unii despre prietenie sunt altele decât într-un dicționar acreditat, mă întreb dacă o să aflăm vreo viziune personală, episcopul e generos, înclină capul, cum Dumnezeu să nu fii prieten cu cineva care a ridicat un monument al cepei, nu-i așa? Ca să scurtez momentul, întreb de produsele bahice ale Periceiului și Sandu al Cepei îmi toarnă în cel mai mic pahar o licoare gălbuie cu miros de prună. O gust. Acum sau băieții ăștia nu știu să facă țuică, sau nesomnul, încordarea și vrăjmașul de sciatic îmi transformaseră mie sângele în pară, că parcă beau apă. Mulțumesc și-mi văd de ale mele.

Episcopul vrea să plece, se ridică și-și ia rămas bun, chemat fiind de alte trebi. Din stânga sa, părintele Boilă se ridică și el, îl îmbrățișează, apoi se apleacă și-i sărută mâna dreaptă. Rămân nedumerită. Nu este un lucru la care m-aș fi așteptat. Îmi aduc aminte de un pasaj din Shakespeare: „Pelerinii, dacă vor./ Pot strânge-n palme mâinile divine/, Strânsoarea asta e sărutul lor”. Prefer să tac.

La ieșirea din sală, îl întreb pe P.S.S. Virgil, des-
tul de pe fugă, dacă un eveniment ca cel de azi, sfințirea bisericii din Bădăcin, compensează relele trecutului ce s-au întâmplat aici. Spune, printre altele, că istoria ne arată ce a fost bine și ce a fost rău. A spus asta și acum doi ani și jumătate, la parastasul lui Maniu. A mai spus ceva, dar nu am reținut – graba, oboseala își spun cuvântul. Nu pot să vorbesc pentru altul dar cred că astfel de lucruri împlinesc ceva dar nu compensează nimic. Ele se așează dar nu umplu goluri. Nimic nu va compensa martiriul celor care și-au dat duhul prin închisori. Și iar, un cerc se închide în istorie: cel care avea să devină cardinalul Alexandru Todea îi dădea ultima alinare lui Iuliu Maniu, la Sighet. Nepotul lui, episcopul Virgil Bercea, a fost cel care a sfințit biserica din Bădăcin, dorită de Maniu.

Pleacă episcopul, unii încep să se foiască și ei, și totuși, un moment important este pe cale să se întâmple: părintele Cristian Borz ne lasă, cu ajutorul unui proiector, să vedem imagini importante din viața bisericii la a cărei sfințire am participat. Și de-abia acum pot spune că înțeleg câtă muncă a fost aici, cât efort, câtă dăruire. Fiecare moment important este prezentat aici, măcar cu o fotografie. Și ceea ce, veniți de departe, ni

se părea doar o chestie finală, fără rădăcini, și care parcă întotdeauna a fost așa, adică o biserică din coama dealului, se desface brusc în felii, ca o portocală, și tot ca la o portocală, îți dai seama că nu toate feliile sunt dulci, cum afli și dacă încerci un fruct de felul acesta din parcurile Atenei. Înțelepciunea și stăruința parohului de la Bădăcin au fost răsplătite, azi, cu crucea pectorală albastră pe care i-a pus-o la gât episcopul locului. Și iar, o voce pusă pe cârcoteală din mine mă anunță că am văzut și preoți cu merite mai puține care au primit asemenea cruci.

Gata, lumea e pe plecate, îl aud pe paroh cum spune oamenilor „Dar nu plecați încă!” și ce mă frapază e că nimic din vocea lui nu sună ca și cum ar fi doar un îndemn politicos. Cred că această comunitate are un preot fain și bun, și sper doar să știe să se bucure laolaltă de ce au dobândit împreună. Plec și eu, la Oradea mă opresc puțin la catedrala Sfântul Nicolae, prind aici pericopa aceea cu corabia și Petru care s-a temut, și apoi nu s-a mai temut, a întins mâna și a ajuns la liman. Parcă am mai auzit-o de o sută de ori. Sau poate am trăit-o, de pare așa cunoscută. Nu caut neapărat credința, pe-acolo pe unde mă duc, ca ziarist, ci dreptatea. Iar faptul că, azi, Bădăcinul are o biserică greco-catolică folosibilă ține și de dreptate. Și, până la urmă, pentru toți e bună lecția aceasta, că dacă întinzi mâna curat, ajutorul va veni cândva. E o lecție pentru toți, chiar dacă nu-mi place cuvântul invocat în sintagma care ar mărgini-o: e o lecție „de la vlădică și până la opincă”.

Sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului la Oradea

Sărbătoarea Adormirii și ridicării la cer a Maicii Domnului a adunat la sfintele slujbe numeroși credincioși. La fel ca în fiecare an, mănăstirea cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din Oradea a avut un program liturgic specific sărbătorii, care a debutat sâmbătă, 14 august, de la orele 17.00 cu Paraclisul Maicii Domnului, urmat de la orele 18.00 de celebrarea Sfintei Liturghii.

Apoi, de la orele 19.00, comunitățile greco și romano-catolică din Oradea au participat în număr mare la o amplă procesiune cu statuia Fecioarei Maria de la Fatima, procesiune care s-a desfășurat între mănăstirea Adormirea Maicii Domnului și Catedrala Romano-Catolică Sfântul Ladislau. Credincioșii au venerat statuia de la Fatima, plecând apoi în procesiune împreună cu Preasfinții Virgil Bercea și Bocskei Laszlo. Pe parcursul traseului s-au alăturat numeroase persoane care au dorit să fie alături de Fecioara Maria. S-au intonat o serie de cântece și imnuri mariane, specifice acestei perioade când sărbătorim adormirea și ridicarea la cer a Maicii Domnului. În catedrala Sfântul Ladislau, Preasfințitul Virgil a rostit câteva cuvinte de învățătură, exprimându-și speranța că și pe viitor cele două comunități, greco și romano-catolică, vor participa împreună la această procesiune.

Seara, programul a continuat de la orele 20.30 cu „Calea Crucii” animată de Parohia Sântandrei și la orele 22.00 cu Sfânta Liturghie. La miezul nopții s-a desfășurat Adorația Euharistică, urmată, între orele 01.00 și 06.00, de Sfântul Rozar. Până la Liturghia Arhierescă de duminică de la orele 10.00 au mai fost celebrate sfinte liturghii de la orele 06.00 și 08.00, intercalate de Paraclisul Maicii Domnului.

În cadrul Sfintei Liturghii Arhieresti au fost prezentați în fața Bisericii și a Preasfințitului Virgil pentru a fi hirotesit lector Jesus Cano Moreno din parohia Buna Vestire din Madrid, și pentru a fi hirotesit ipodiaton, Gabriel Emil Vana din Oradea.

În cuvântul său de învățătură, Preasfinția Sa a făcut referire la Evanghelia zilei prin analizarea tipologiilor care le definesc pe cele două femei în casa cărora intră Mântuitorul.

La momentul potrivit au fost prezentați în fața Bisericii și a Preasfinției Sale pentru a fi hirotoniți preoți, diaconii Andrei Borzași din Parohia Coborârea Spiritului Sfânt din Cluj-Napoca și Cristian Ioan Tiselită din Parohia Rozavlea, jud. Maramureș.

După binecuvântarea finală a urmat o scurtă procesiune în jurul mănăstirii cu statuia Fecioarei Maria de la Fatima.

Biroul de presă

